

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng thứ Hai, ngày 09/02/2026.

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

Bài 336: Phục vụ chúng sanh là báo ân Phật

Phật dạy rằng cúng dường chúng sanh, phụng sự chúng sanh chính là cúng dường chư Phật. Vì vậy, bất kỳ hành động hay việc làm nào của chúng ta khiến chúng sanh sinh tâm hoan hỉ thì đều là phục vụ, là cúng dường, là báo ân chúng sanh. Nếu chúng ta chỉ dừng lại ở hình thức một cách khô cứng thì hoàn toàn không có ý nghĩa. Từ xưa đến nay, có rất nhiều người học Phật đã đặt ra những quy tắc cứng nhắc mà Phật vốn không định đặt, khiến con người khó tiếp cận được Phật pháp và chuẩn mực Thánh Hiền.

Ví dụ, chúng ta là người niệm Phật thì chỉ cần tự mình làm gương, đặc biệt là ở khởi tâm động niệm, trong cách đối nhân xử thế, tiếp người đãi vật. Khi hành vi của chúng ta khiến người khác sinh tâm ngưỡng mộ thì tự nhiên họ sẽ noi theo, mà không cần chúng ta phải nói họ nên niệm Phật thế này hay thế kia.

Nếu chúng ta thật sự là người tốt, người khác sẽ sinh tâm thắc mắc và tìm hiểu. Khi họ biết rằng chúng ta là người học Phật, người niệm Phật, họ sẽ tự nhiên học theo. Ngược lại, nếu chúng ta áp dụng những hình thức khô cứng, tự cách ly, không thể hòa nhập với chúng sanh, thì tuy tưởng là tốt cho bản thân nhưng thực chất không những không tốt mà còn gây tổn hại cho người học Phật và cho sự phát triển của Phật pháp. Phật pháp càng được phát triển thì chúng sanh, cộng đồng và xã hội càng được lợi ích.

Đến lúc này, tôi càng thấm thía sâu sắc lời Hòa Thượng dạy: “*Phật pháp chân chính không nhắc đến tiền*”. Trước đây, tôi từng nghĩ rằng nếu không có tiền thì làm sao có thể làm việc. Nhưng thực ra, khi chúng ta khởi tâm động niệm nghĩ đến tiền thì đã rơi vào phân biệt, vọng tưởng, chấp trước, từ đó phiền não liền sinh khởi. Cần hiểu rằng không phải cứ nghĩ đến tiền thì mới có tiền; điều quan trọng nhất là chúng ta có thật sự nghĩ đến chúng sanh hay không. Hòa Thượng thường nói: “*Nếu bạn có thể khởi lên ý niệm về những việc cần làm,*

những việc mang lại lợi ích cho cộng đồng và xã hội thì tự khắc mọi sự, mọi việc gần như đều được viên mãn.”

Chúng ta cần phải tự hỏi rằng trong số chúng ta có bao nhiêu người thật sự cầu vãng sanh. Nếu bản thân mình không phải là người chân thật cầu vãng sanh mà lại đem vấn đề vãng sanh áp đặt cho người khác thì đó là sai. Vì vậy, sống ở thế gian, chúng ta phải có khả năng hòa nhập với mọi hoàn cảnh mà không bị thế gian làm nhiễm ô. Có những người ngày thường cố tỏ ra nghiêm nghị để làm người khác sợ, nhưng điều đó hoàn toàn không có ý nghĩa gì; đó không phải là thật tu.

Tôi luôn quan sát và để đó, khi cần phân tích thì mới phân tích. Từ sự quan sát này, tôi hiểu rằng chúng ta đến thế gian không phải để làm hại thế gian; chúng ta học Phật pháp cũng không phải để làm hại thế gian pháp. Thế nhưng hiện nay, có người đem Phật pháp làm chướng ngại cho thế gian pháp, hoặc đem thế gian pháp làm chướng ngại cho Phật pháp, kết quả là cả hai đều không tốt. Điều quan trọng là khi thuận theo thế gian pháp, chúng ta không được làm cản trở thế gian và cũng không được làm tổn hại Phật pháp nơi chính mình. Vì vậy, Hòa Thượng luôn nhắc nhở chúng ta không nên áp dụng những hình thức cứng nhắc, dập khuôn, bởi điều đó không có lợi cho cả Phật pháp lẫn thế gian pháp.

Trong bài học hôm nay, Hòa Thượng dạy: **“Phục vụ chúng sanh chính là báo ơn Phật.”** Nếu chúng ta chiều theo tham cầu của chúng sanh thì đó là sai. Phục vụ chúng sanh phải dựa trên giáo huấn của Phật, dựa trên chuẩn mực của Thánh Hiền, đảm bảo không trái với thế gian pháp và vẫn nằm trong phạm vi của Phật pháp.

Trước đây, Phật tử đi đâu cũng mặc áo nâu, ai cũng tưởng rằng như vậy là đang tu hành, nhưng thực chất nhiều khi chỉ là làm cho người khác e dè. Tôi từng thấy một người phụ nữ mặc đồ nâu ngồi trong quán cà phê nói chuyện điện thoại lớn tiếng khiến mọi người xung quanh khó chịu. Nếu một người mặc quần áo bình thường mà cư xử như vậy đã khiến người khác khó chịu, huống hồ đây lại là người khoác áo nâu – biểu tượng của người học Phật, người tu hành – thì người nhìn vào càng dễ sinh tâm sợ hãi.

Hòa Thượng nói: ***“Chúng ta phải nhớ rằng năm xưa Phật thị hiện ở thế gian là để độ chúng sanh. Phật đã vào Niết Bàn hơn 2000 năm trước, thì tất cả hình tướng của người học Phật ngày nay chính là sự tái hiện của Phật.”*** Gần 3000 năm trước, nhờ có sự thị hiện của Phật mà thế gian có vô số người được độ. Nếu 3000 năm sau, chúng ta không tái hiện sự thị hiện ấy thì chúng sanh đời sau biết nương tựa vào đâu?

Mỗi thời đại đều có sự khác biệt, không thể đem hình thức của thời Phật áp dụng nguyên vẹn vào xã hội hiện đại. Chúng ta cần phương tiện quyền xảo, tức là dùng những phương pháp khéo léo nhất để tiếp cận đại chúng và cộng đồng xã hội, không chỉ với người đã học Phật mà cả với người chưa học Phật, thậm chí chưa có thiện cảm với Phật. Số người chưa có thiện cảm với Phật luôn nhiều hơn số người đã có thiện cảm. Nếu vẫn giữ những hình thức cũ kỹ, khuôn mẫu cứng nhắc thì không thể rộng độ chúng sanh.

Khi học hơn 600 chuyên đề trong tổng số 1.200 đề tài của Hòa Thượng, tôi đã suy nghĩ rất nhiều về điều này. Muốn phổ biến lời dạy của Hòa Thượng rộng rãi thì cần phải thay đổi hình thức, nhưng nếu thay đổi quá sớm sẽ dễ gây phản cảm. Đến khi học xong 1.200 chuyên đề, tôi đã thay đổi hoàn toàn. Trong các buổi lễ tri ân Cha Mẹ, những người đến muộn, về sớm, gây ồn ào lại thường là những người mặc áo nâu. Sau sự việc đó, tôi yêu cầu không mặc pháp phục của người tu khi đến dự lễ.

Hòa Thượng nói: ***“Gần 3000 năm trước, Thích Ca Mâu Ni Phật thị hiện ở thế gian. Nếu không có sự thị hiện này thì thế gian sẽ ra sao? Thật khó mà tưởng tượng được!”*** Chính nhờ sự thị hiện đó mà Ngài mang đến ánh sáng chân lý, giúp con người hiểu rõ cách đối nhân xử thế giữa người với người, giữa con người với tự nhiên, với thiên địa quỷ thần sao cho phù hợp.

Phật đã nhập Niết Bàn hơn 2000 năm, còn chúng ta – những người học Phật – chính là người tiếp nối sự thị hiện của Phật. Vì vậy, chúng ta phải hiểu rõ hoàn cảnh hiện đại để thị hiện cho phù hợp. Không nên áp dụng những mô hình khô cứng, lỗi thời. Ví dụ, vàng có thể đúc thành tượng Phật hoặc cũng có thể đúc thành hình một chú cún nhỏ; dù ở hình thức nào thì bản chất vẫn là vàng. Quan trọng là biết lúc nào nên dùng hình thức nào. Có như vậy, chúng ta mới hoàn

thành được sứ mạng phục vụ chúng sanh trong thời đại ngày nay. Nếu không thay đổi, người khác sẽ không thể tiếp nhận.

Lục Tổ Huệ Năng dạy rằng: “*Phân biệt diệc phi ý*” – nghĩa là thế gian phân biệt thế nào thì ta cũng phân biệt như vậy, nhưng tâm không chấp trước. Người ta tổ chức tất niên thì ta cũng tổ chức tất niên; thế gian gọi vật này là con chuột thì ta cũng gọi là con chuột; thế gian gọi vật kia là cốc hay ly thì ta cũng gọi là cốc, là ly. Không thể có chuyện người ta gọi là cốc mà mình lại gọi tên khác.

Hôm kia tôi đi Huế, ghé thăm hoàng thành rồi vào quán cà phê “*Tứ phương vô sự*”, ngồi đúng chỗ quen thuộc mỗi lần đến. Mọi người tưởng rằng tôi thích uống cà phê nên mới vào, nhưng thực ra không phải. Tôi ngồi đó để suy ngẫm về các triều đại xưa và bao con người đã chết oan trong hoàng thành ấy, rồi lặng lẽ niệm Phật, khởi tâm chúc nguyện cho họ.

Về mặt hình thức, chúng ta tưởng chừng như sai nhưng Hòa Thượng từng chỉ dạy rằng: “*Phật Bồ Tát đang thị hiện, còn mình thì ngồi đó mắng Phật Bồ Tát.*” Khi thấy người phạm tội bị xử bắn, ta mắng: “*Đồ tàn ác, đáng đời!*” mà không biết rằng có khi Bồ Tát đang thị hiện nghịch hạnh để dạy chúng sanh rằng làm điều ác sẽ nhận quả báo ác, vi phạm pháp luật thì sẽ bị pháp luật trừng phạt. Người ta đang dùng nghịch hạnh để độ chúng sanh, còn mình lại đứng đó mắng chửi.

Ở góc độ Phật pháp, tất cả đều là biểu pháp, cho nên việc thị hiện nghịch hạnh hoàn toàn phù hợp đạo lý. Người tốt hay người xấu đều đang thị hiện trong thuận cảnh hoặc nghịch cảnh. Kẻ đại ác chính là đang thị hiện nghịch cảnh để nhắc nhở chúng ta rằng làm sai sẽ có kết quả xấu. Theo chuẩn mực Thánh Hiền, các Ngài dạy rằng: “*Ba người cùng đi, ắt có một người là thầy ta.*” Thấy người làm việc tốt thì tự hỏi mình đã làm được như vậy chưa; nếu chưa thì cố gắng làm. Thấy người làm việc xấu thì tự nhắc mình không nên làm, và nếu chưa phạm thì phải giữ cho mình đừng phạm.

Hòa Thượng nói: “*Sự thị hiện của Thế Tôn có trí tuệ cứu cánh viên mãn vì giúp chúng ta giải quyết được nhiều vấn đề nan giải, hóa giải vô số thiên tai nhân họa.*” Người thế gian nghe có thể không cảm nhận được, nhưng người học Phật lâu năm thì thấm thía rất sâu. Nhờ hiểu nhân quả, nhiều người biết cân nhắc

trước khi hành động, biết rằng làm việc ác sẽ nhận kết quả xấu, từ đó điều chỉnh ý niệm, khiến thiên tai nhân họa được giảm bớt.

Hòa Thượng dạy: **“Chúng ta thọ nhận ân đức sâu dày của Phật nhưng có mấy người thật sự hiểu được. Kỷ niệm đối với Phật thì quan trọng nhất là đem giáo huấn của Phật giới thiệu cho đại chúng xã hội.”** Ngày vía Phật, chúng ta thường nấu xôi chè, mua hoa cúng Phật, nhưng Hòa Thượng chỉ rõ đó chỉ là hình thức. Nếu chỉ dừng lại ở hình thức thì không mang lại lợi ích gì cho chúng sanh. Khi đại chúng xã hội tiếp cận được giáo huấn của Phật thì đó mới là kỷ niệm chân thật và báo ân chân thật đối với Phật.

Hòa Thượng nói: **“Phương pháp duy nhất để tri ân Phật hay tổ chức ngày kỷ niệm đối với Phật là y giáo phụng hành. Sau đó phải tích cực tuyên dương Phật pháp.”** Người niệm Phật phải giới thiệu pháp môn niệm Phật cho người khác, đó mới là báo ân Phật chân thật. Có người cho rằng dán chữ **“A Di Đà Phật”** ngoài đường là tuyên dương Phật pháp, nhưng việc này cần tùy nơi, tùy chỗ. Một việc làm khiến nhiều người sinh phiền não thì có nên làm hay không? Nếu dùng một hình thức để ép buộc người khác niệm Phật, học Phật thì không thật và khiến họ khó tiếp nhận. Hãy để họ tự nguyện tìm đến Phật pháp.

Người xưa nói người tốt làm việc tốt, người xấu làm việc xấu là lẽ tự nhiên. Người chân thật học Phật, hiểu rõ nhân quả thì luôn làm đúng nhân quả, dù có bảo họ làm sai, họ cũng không dám làm. Điều này diễn ra một cách tự nhiên, tự động, tự phát. Nhờ những khai thị của Hòa Thượng, chúng ta mới hiểu cách phát dương quang đại Phật pháp sao cho mọi người có thể tự nhiên tiếp cận bằng tâm hoan hỷ. Nếu ép buộc thì đó không phải là việc Phật đã làm.

Hòa Thượng nói: **“Chúng ta y giáo phụng hành theo giáo huấn của Thế Tôn, chân thật đạt được một đời sống hạnh phúc, có gia đình mỹ mãn, sự nghiệp thành công, đóng góp cho xã hội hòa thuận thì đó chính là tri ân, báo ân Phật.”** Cuộc sống như vậy mới thật sự có giá trị. Vì thế, là đệ tử Phật thì phải luôn phản tỉnh chính mình. Mọi hành động của chúng ta đều là biểu pháp; hãy làm ra tấm gương tốt nhất để người khác noi theo. Học Phật và học chuẩn mực Thánh Hiền thì phải thể hiện được điều đó trong đời sống, không nên chỉ chú trọng hình thức như tổ chức lễ vía hay kỷ niệm.

Trước kia, khi tôi dạy học, học trò thường lấy có tổ chức lễ vía để xin nghỉ học, nhưng thực chất họ chưa xuất phát từ tâm tri ân. Gần đây, có vài gia đình nói với tôi rằng nếu vì bận việc mà không đi học được buổi “*Con đường dẫn đến nhân sanh hạnh phúc*” thì họ cảm thấy rất tiếc. Chúng ta thử tự hỏi, khi mình nghỉ học, mình có cảm thấy tiếc hay không? Qua đó sẽ biết được tâm cảnh của chính mình.

Suốt hơn 2000 buổi học với Hòa Thượng, tôi chưa từng trễ một phút. Dù đang làm gì, ở đâu, hay tham gia bất kỳ lễ hội nào, tôi vẫn giữ đúng giờ giấc; đến giờ nghỉ thì nghỉ, bởi đối với tôi, giờ công phu lễ Phật và giờ học quan trọng hơn mọi việc khác. Tôi luôn giữ sự tỉnh táo để công phu, vui cũng không quên bổn phận. Hòa Thượng nói: “***Chúng ta phải tự nhắc nhở mình, làm cho mình tinh tấn hơn để hưng long Phật pháp, tiếp nối huệ mạng của Phật, thay Phật Đản phổ độ chúng sanh. Đó mới là báo ân Phật chân thật.***” Nếu chỉ dừng lại ở hình thức khô cứng thì không thể khiến người khác tiếp nhận được.

Hôm trước, tôi đến nhà một bác; bác sinh hoạt thế nào thì tôi tùy thuận như thế. Trước khi ăn cơm, bác không niệm Phật, không đọc lời cảm ơn thì tôi cũng không niệm Phật, không đọc lời cảm ơn; mọi người ăn thì tôi cùng ăn. Còn trong tâm có niệm Phật hay không là việc của mỗi người. Nếu cố ép người khác làm theo mình thì chính là phá vỡ quy củ của họ. Chúng ta tưởng như vậy là tốt nhưng thực ra không tốt chút nào, chỉ là hình thức bên ngoài. Đến nhà người khác thì phải tùy thuận họ thì họ mới kính trọng mình. Chắc chắn họ biết rằng trước khi ăn, chúng ta luôn niệm Phật, đọc lời tri ân, nhưng hôm nay, họ thấy mình tùy thuận họ, có thể họ sẽ tự phản tỉnh: “*Vì mình không niệm Phật, không đọc lời tri ân nên hôm nay thầy đến nhà mình làm khách cũng không làm như vậy.*”

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!